



# ובדרכי אבותינו

עלון שבועי שע"י תלמוד תורה 'עטרת חיים' לבני תורה ק"ק תימן יע"א  
בנשיאות מרן הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א

רח' הרא"ש 2 אלעד, ישראל. טל: 03-9097022

הגיליון מופץ בכל בתי הכנסת ק"ק תימן בעיר אלעד ועוד..

**פניני הלכה**  
נמצא בעמוד השביעי

## בנתיבי החינוך

הרב אליהו נהרי שליט"א מנהל הת"ת

ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך והלוי והגר והיתום והאלמנה אשר

בשעריך: (דברים טז.)

במדרש תנחומא שלהי פרשת ראה מובא: רבי יהודה בר סמון אומר, אמר הקדוש ברוך הוא, אתה יש לך ארבעה בני בתים, ואני יש לי ארבע בני בנים, ושמחת בחגך אתה ובנך ובתך ועבדך ואמתך, שלך. והלוי והגר והיתום והאלמנה, שלי. וכלן בפסוק אחד. אם אתה משמח את שלי ואת שלך בימים טובים שנתתי לך, אף אני משמח את שלי ואת שלך בבית הבחירה, שנאמר: והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי. אמן, וכן יהי רצון. עכ"ל.

הנה ידוע מה שצותה תורה שיש לו לאדם לעבוד את ה' בשמחה תמיד כל השנה וכי כל חייו הן עבודת הבורא יתברך, וכמאמר הכתוב בתוכחה (דברים כח. מז) 'תחת אשר לא עבדת את ה' אלהיך בשמחה ובטוב לבב' ה"י. עכ"ו בחגים ובמועדות יש לו לשמוח ביותר וכפי שכתב רבינו הרמב"ם (הלי' שביבת יו"ט פ"י ה"י-י"ח) וז"ל: שבעת ימי הפסח ושמונת ימי החג עם שאר ימים טובים כלם אסורים בהספד ותענית. וחייב אדם להיות בהן שמח וטוב לב הוא ובניו ואשתו ובני ביתו וכל הנלוים עליו שנאמר (דברים טו. יד) 'ושמחת בחגך' וגו'. אף על פי שהשמחה האמורה כאן היא קרבן שלמים כמו שאנו מבארין בהלכות חגיגה יש בכלל אותה שמחה לשמח הוא ובניו ובני ביתו כל אחד כראוי לו: כיצד. הקטנים נותן להם קליות ואגוזים ומגדנות. והנשים קונה להן בגדים ותכשיטין נאים כפי ממונו. והאנשים אוכלין בשר ושותין יין שאין שמחה אלא בבשר ואין שמחה אלא ביין. וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל לגר ליתום ולאלמנה עם שאר העניים האמללים. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ובניו ואשתו ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש אין זו שמחת מצוה אלא שמחת כרסו. ועל אלו נאמר (חושע ט. ד) 'ובחיהם כלחם אונים להם כל אכליו יטמאו כי לחמם לנפשם'. ושמחה כזו קלון היא להם שנאמר (מלאכי ב. ג) 'זוריתי פרש על פניכם פרש חגיכם: עכ"ל.

ולאמתו של דבר גם אם יעשה האדם כדברי הרמב"ם, אם אינו מסביר פנים סופו לרדת לבאר שחת ב"מ, וכמו מאי דאיתא בגמרא (קידושין לא.): תני אבימי בריה דרבי אבהו, יש מאכיל לאביו פסיוני וטורדו מן העולם, ויש מטחינו בריחים ומביאו לחיי העולם הבא. ע"כ. ופירשו התוספות: יש מאכיל לאביו פסיוני. פירוש עוף חשוב והיינו מין שליו שיש במדבר: וטורדו מן העולם. פירוש שנענש עליו שמראה לו צר עין על סעודתו: ויש מטחינו בריחים. שהיא מלאכה קשה: ומביאו לחיי העולם הבא. שמכבדו בדברים טובים ונחומים: ע"כ. ולכן גם כשקונה לבני ביתו הנצרך להם יראה שמחה בדבר, כי הנפש הפועלת פועלת בנפעל.

וכבר ידוע מאי דאיתא בגמרא (מגילה יב.) על פס' (אסתר א. כב) 'להיות כל איש שורר בביתו' אמר רבא אלמלא אגרות הראשונות ושהחזיק בהן שוטה בעיני האומות. רש"י לא נשתיר משונאיהן של ישראל שריד ופליט ושהיו ממהרין להורגן במצות המלך באגרות האמצעיות ולא היו ממתנינים ליום המועד. רש"י. אמרי, מאי האי דשדיר לן להיות כל איש שורר בביתו, פשיטא, אפילו קרחה בביתה פרדשכא ליהו וְאומרים האומות, מה זה ששלח לומר לנו להיות כל איש שורר בביתו? שאף הגרדן שורר פקיד ונגיד בביתו. רש"י. ע"כ. ואמרנו בס"ד דרך רמז, כיצד יהיה כל איש שורר בביתו [בש"יין שמאלית]? כאשר הוא יהיה שורר [בש"יין ימנית] בביתו! מי שהוא עליו ושמח בביתו, משפיע שמחה על כל הסובבים אותו וכולם נהנים וחפצים להיות בקרבתו. וכבר אמרו חכמים (בב"ת צח.): אמר רב מרי, האי מאן דיהיר [מי שמתגאה] אפילו אאינשי ביתיה [על אשתו] לא מיקבל ולא מקובל, שמבזה אותו. רש"י שנא' (חבקוק ב. ה) גבר יהיר ולא ינוה. מאי ולא ינוה, בנוה שלו. ע"כ.

והשפעת ראש המשפחה על הבית עצומה עד מאוד, ואעידה אני בעצמי שאבי ע"ה היה איש שמח עד מאוד וכל מי שהכירו העיד מעצמו, שלהיכן שהיה מגיע היו מתקבצים סביבו ליהנות ממנו. וכמעשו בחוץ כן מעשהו בביתו. והוא נסתלק לעולמו בפתע פתאום ביום שבת בעודי טליא כבן תשע שנים. ואחר שישבנו שבעה חזרתי לבית הספר כאשר אני קורן ושמח. ואחד מחברי תמה עלי כיצד אני שמח ואבי נפטר עלי. השבתיו, נכון אבי נפטר עלי וכי אני עכשיו אהיה עצוב כל חייו! היה שבעה ועכשיו אני שמח. ע"כ. וזאת השבתיו כילד, כי כך היה אבי ע"ה תמיד היה שמח ומשמח כל רואיו וכך גם נכתב על מצבתו, וז"ל יהיו דברים אלו לע"נ.

וכשאדם תמיד שמח בביתו, מרויח גם שאם והיה וצריך לדבר בתקיפות לאחד מילדיו, הילד נרתע מיד כי איננו רגיל שאביו נראה כך.

כמו"כ יש להראות לילדים שמקיים גם את דברי המדרש וכפי שהעלם הרמב"ם שאנו משמחים גם את ארבעת בניו של המשך בעמוד השישי

התודה והתרכה לכל המתנדבים בעם אשר נתנו מהזמן וכספם קמחא דפסחא לידינו להעבירם למשפחות הנצטרכות מגני עדתנו, חיושגים על התורה והעבודה. יזכם חשיית לחיות תמיד מן חזנות, וירבז ממונם בנפל כפליים, וכשם ששמחו את האמללים, כן ישמח ה' אותם לעד ולעולמי עולמים בגריאות איתגה ועזורא מעליא.

# מרן נשיא המוסדות

הרב הגאון רבי יצחק רצאבי שליט"א  
פוסק עדת תימן

## דין לחלוח מצות היבשות במים

שאלה: לכבוד וכו' בדין ריקק השרוי למצת מצוה, נסתפקתי ספק גדול לדינא, ולא זכיתי להגיע בו להכרעה. אבל ראיתי שרבינו שליט"א בספרו הגדול שלחן ערוך המקוצר, הכריע בזה בפשיטות, ולא גילה לנו מקור דבריו. אמרתי הרי שמואל חי ובית דינו קיים, אעלה ואגידה אל אבי, אולי יזכני ודברמה יראני, ותתברר השמועה: כתב רבינו שליט"א בשלחן ערוך המקוצר חלק ג' סימן צ"א סעיף י"ז, אפשר לרכך את המצות הקשות והיבשות על ידי לחלוח קל במים, זמךמה לפני שמגיעים לברכת המוציא ועל אכילת מצה. והוסיף במוסגר, ומה שמבואר בספרי הפוסקים בסימן תס"א סעיף ד' שרק בדיעבד יוצאים ידי חובה במצה שרויה, היינו דוקא בשרייה מרובה שטעם המצה מתבטל על ידה ע"כ:

והנה דין זה מקורו בפסחים דף מא. יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נימוח, דברי רבי מאיר. ורבי יוסי אומר, יוצאין ברקיק השרוי, אבל לא במבושל אעפ"י שלא נימוח. ורבי יוסי קיימא לן, שכן פסקו הרמב"ם פרק ו' מחמץ ומצה הלכה ו', ובטור ושלחן ערוך סימן תס"א סעיף ד':

מכאן מבואר דבשרוי יוצאין, ולכאורה היינו לכתחילה. אכן המגן אברהם סק"ז דייק מדאמרו יוצאין, משמע דוקא בדיעבד. וכן דייק ממה שכתב הר"ף בפסחים דף יא: ואי איכא זקן או חולה דלא יכיל למיכל מינה ביבשתא, שרו ליה במיאי עד דמירככא ואכיל לה עד דלא מיתמחא, דתנן וכו'. משמע דהיינו בדיעבד דוקא בזקן או חולה: והנה לא גילה לנו המגן אברהם טעמו בזה, מדוע לכתחילה אין יוצאין בשרוי. ולפי זה אנחנו לא נדע באיזו שרייה דיבר המגן אברהם לאסור. ומדברי רבינו שליט"א נראה שלמד בכונתו לכתחילה אין יוצאין בשרוי משום שמתבטל מטעם מצה, ולכך ביאר דהיינו בשרייה מרובה דוקא:

ואני עני לא זכיתי להבין דבריו. דהנה מלבד דבדברי המגן אברהם לא נכתב טעם זה כלל בהא"י דינא, לכאורה לא שייך כלל לומר טעם זה, דהא המגן אברהם לא הביא דין זה בתור חידוש שלי"הר"ף, שאז נוכל לומר דהר"ף חשש אף בזה משום טעם מצה. אלא דקדק המגן אברהם שכן היא כוונת הברייתא המובאת בגמרא, דהתם פסול זה דטעם מצה, שייך לרקיק המבושל שאין יוצאין בו לרבי יוסי, כמבואר בברכות דף ל"ח ע"ב. ואם היה שייך פסול זה גם ברקיק השרוי, אף בזה היה פוסל רבי יוסי. ומדאסר במבושל והתיר בשרוי, שמע מינה מבושל נתבטל מטעם מצה, והשרוי לא. ואם כן הדרא קושיא לדוכתה, מהו טעמו שלמגן אברהם, וממילא אין הכרע באיזו שרייה אסר:

וכיון שהדבר נחוץ לי להעלותו על גבי הכתב, להודיע ברבים צדקת מה שנהגו אבותינו פה בארץ ישראל בתחילה, כאשר עדיין לא היו בידם מצות אלא אלו הקשות, והיו שורין אותן במים לרככין, ואף בפני גדולתורה נהגו כן בלא פוצה פה ומצפצף. ומריש הה אמנא דלא חשו כלל לדברי המגן אברהם, ובפרט דשתקי מזה הרמב"ם והשלחן ערוך והעלו בפשיטות דיוצאין בשרויה, ומעוד קושיות: אך על פי הבנת רבינו שליט"א בדברי המגן אברהם, הרי בשרייה מועטת כמו שנהגו, בודאי שרי. על כן יעשה עמנו רבינו חסד, ויודיענו דבריו, ושכרו מן השמים משלם:

כה דברי צעיר תלמידי אביחי שרעבי [א"ה]. הארכנו בעניין זה, ובביאור תשובת מרן שליט"א בדברי חפץ גליון ב' מעמ' ק"ל יעו"ש תשובה: לק"י, עש"ק תצוה אדר הראשון ה'תשע"ד, ב"שכ"ה.

לקראת יקרת ידידנו האברך הנעלה שוקד על התורה ועל העבודה, ראש החבורה בכולל יום הששי נחלת מהר"ץ בעיר קרית ספר מודיעין עילית, כש"ת הרה"ג אביחי שרעבי הי"ו ומצוי"ץ. בתשובה לשאלתך אענה בנחיצה מרוב הטרדות.

(א) דבר זה למד מענייני שאיסור השרייה לכתחילה הוא משום ביטול טעם מצה, כי סביבות העניין הלז הוא הנדון בגמרא ובפוסקים, וכמפורש בברכות דף לה: דטעמא דרבי יוסי משום דבעינן טעם מצה וליכא יעו"ש. לפי שדרגות דרגות יש בביטול הטעם, כולו לגמרי, חלקו, או מקצתו. דלרבי מאיר דוקא במבושל שנימוח אין יוצאים ידי חובה כי אז הלך כל טעמו, אבל כשלא נימוח אף שמבושל והלך רובו לית לן בה שסוף סוף יש טעם מצה, וכל"שכן שרוי. ולרבי יוסי אפילו במבושל שלא נימוח לא יצא אבל בשרוי יוצאין בדיעבד, כי נשאר קצת טעם, וסגי בהכי:

וזה ברור בכוננתם שלרבי מאיר ורבי יוסי. כי אין לפרש דפליגי במציאות אם מתבטל הטעם, דהא קיימא לן שאין מחלוקת במציאות. רק תלוי בגדר ביטול הטעם ושיעורו עד מתי הוא מעכב, מר הכי אית ליה, ומר הכי אית ליה, והלכתא כרבי יוסי: וכן הלאה מה שדנו הפוסקים בשרייה בחמין, ביין משקין ומרק, השאלה בגדר הביטול, כי הטעם השני מתגבר על טעם המצה, אז מתערב בו ומשנה אותו:

הלכך אף שבמגן אברהם לא נזכר הטעם, מכל מקום פשוט הוא, ולא הוצרך לכתבו. ואם רצונך מפורש, הנה הוא יוצא ממה שכתוב בבית חדש על הטור שם בסימן תס"א, לגבי שרייה בחמין, דאפילו בכלי שני שאינו מבשל ליכא טעם מצה, והובא גסדן בכף החיים שם ס"ק

## פתרונות לפרשת 'מצורע'

אחודה חידה! 'שתי פסוקים שהן שלוש תיבות וסמוכין זה לזה (ויקרא יד. נד-נד) 'ולצרעת הבגד ולבית' ולשאת ולספחת ולבהרת'. הזוכה בהגרלה: מי שהכל שלו. מי בתמונה? הרב שלום וחש. הזוכה בהגרלה: יוסף חס"ד.



אחודה אחיה!  
פורים נפסח  
קשורים זה לזה  
לפחות בשלושה דברים  
בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

תלמידי עשרת חיי"ם שימו לב!

מבצע משענים בעל פה וצוגרים נקודות ובוחרים פרסים ממשיך במלא עצמתו...

לד שיבתן אצל חוריו (על פסוקים ומשניות שלא נענו עד עתה), יצטור נקודות כמו שהיה עד עתה בתלמוד תורה ויגבר לו פרס משלל הפרסים הנמצאים בתלמוד תורה אנשדיכם תלמידי חכמים...

לרפואת יוסף בן משה  
דנין בשכחע"י

## מי בתמונה?



בין הפותרים נכונה יוגרל פרס

לזש"ק

שלום בן יעקב

ומירב טליה בת מנשה

לזש"ק

יובל בן דוד

ורות בת זכריה

לזש"ק

תומר ישראל בן יעקב

ואודליה בת מנשה

מ"ה. ובמשנה ברורה ס"ק י"ח, אם מותר לשרות המצה בשאר משקין וכו' יש אומרים דאסור לפי שהן מפיגין את טעם המצה וכו' יעו"ש. הרי שכל הנדון מצד זה. וטעמא אחרניא לא שמענא ולא ידענא:

(ב) ממילא שפיר דייקנין בשלחן ערוך המקוצר דבלחלוך קל, שפיר דאמי לכתחילה אפילו להמגן אברהם. והגם שהשתילי זיתים לא העתיק אותו, מכל'מקום מסתברא דלאו משום דלא סבירא ליה, שאם כן היה לו להביאו ולסתור דבריו, כדרכו בכמה מקומות. והרי ראייתו מהרי"ף, נראית ראייה אלימתא, ומקורו הוא מהגאונים, דהכי איתא בשאלתות דרב אחאי גאון שאילתא ע"ז ובהלכות גדולות שלהי הלכות פסח דף ל' ע"ד. וכן כתבו הרי"ף גיאת סוף דף צ"ו והרא"ש ועוד רבוותא. אלא אדרבה משמע דמשום דפשיטא ליה מילתא דמיידי בדיעבד, לא הוצרך להעלות זאת בהדיא, וכמו שהמגן אברהם עצמו כתב בפשיטות שכן מתבאר מלשון השלחן ערוך והגמרא שכתבו יוצא אדם, משמע בדיעבד. כמו שאת סיום דברי המגן אברהם שזה בין בברכת על אכילת מצה בין באפיקומן, לא העלה השתילי זיתים משום דפשיטא ממילא. ואך עדיין צ"ע למה השמיט עניין השרייה אם היא גם ביין וברותחין ובמרק וכו', או רק במים, שנחלקו בזה הפוסקים, ודן בזה המגן אברהם בתחילת דבריו שם:

(ג) ודברי רבינו מנוח שמותר להטביל (הובא במשנה ברורה שם וכף החיים ס"ק מ"ח) לא תידוק מיניה דטפי מהטבלה לא, כי נדונו הוא להטביל במי פירות, ואנן במים עסיקנין, לפיכך מותר אפילו לחלות. ועיין עוד לקמן אות ה' ד"ה והקורא:

ומה שכתב ערוך השלחן סוף סעיף ח' מי שיכול לאכול יבש לא הותרה לו שרייה, דעיקר טעם מצה הוי ביבשות ע"כ, נראה לענ"ד דיבשות לאו דוקא ממש, ואפילו יצאו מגדר כוסס, שאינו נפרך ונשבר, מכל'מקום שרי לכתחילה לכולי עלמא:

(ד) אכן יש להעיר דהדין הקודם לזה בשלחן ערוך שם סעיף ג', מצה שנאפית עד שאם פורסים אותה אין חוטיין נמשכים ממנה יוצאים בה ע"כ, הוה פשיטא לן כד עסיקנין בההיא הלכתא שזה אפילו לכתחילה, וכמ"ש בס"ד בתשובותי עולת יצחק חלק ג' סימן קמ"ג אות א' ד"ה והדבר, ואם כן יגיד עליו רעו וועיין עוד לקמן אות ו' ד"ה והמשיך. ולפי זה ייצא לנו כי לא רק לחלוך קל, אלא אפילו שרייה מרובה שרי לכתחילה (על'כל'פנים כל שאינו כבוש דהיינו עשרים וארבע שעות שדנו בזה האחרונים). ומעתה יש לדון בכל לשונות הגמרא והפוסקים בכל כי האיי גוונא אם הכוונה לכתחילה או רק בדיעבד, ונראה שהכל לפי העניין, או לפי הראיות מדברי רבוותא. ובנדון דידן שיש גילוי מפורש מדברי הרי"ף וסיעתו דדוקא בדיעבד, פשיטא דאין להקל לכתחילה בשרייה מרובה:

וחשבתי כי צריכים אנו לצאת לחפשי לברר העניין, ואז הקרה ה' לפני שכבר עמד בזה קצת בשו"ת בניין ציון (בעל ספר ערוך לנר על הש"ס) סימן כ"ט (ד"ה הנה) וז"ל, יש להסתפק אם מותר לכל אדם לכתחילה לפרר המצה, או רק לזקן וחולה. שהרי בפסחים דף מ"א אמרינן יוצא אדם במצה שרויה, וכתב הרי"ף דלא שרינן אלא לזקן או לחולה. ובסימן תס"א סק"ז כתב המגן אברהם דמשמע להרי"ף כן ממה שכתוב יוצא אדם במצה שרויה, דמשמע דיעבד ע"ש. ואס"כ הכי נמי לעניין מצה מפוררת דתני בברייתא (ברכות דף ל"ז ע"ב ומנחות דף ע"ה עמוד ב') אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח, משמע גס"כ מלשון יוצא, דיעבד דוקא. אלא דקשיא לי היאך נדייק מלשון יוצאין דדוקא בדיעבד קאמר, הרי בפסחים (דף ל"ה ע"א) תנן, אלו דברים שאדם יוצא בהן ידי חובת מצה, בחטין וכו'. וכן תנן שם (דף ט"ל ע"א) ואלו ירקות שאדם יוצא בהן ידי חובתו בפסח וכו'. ובאלו ודאי לכתחילה קאמר. ובאמת לולא דברי המגן אברהם היה נראה לענ"ד דגם הרי"ף לא רצה לומר דלא מותר גם לכל אדם לשרות מצה במים, אלא דרצה להורות עצה טובה לזקן ולחולה שאין יכולים לאכול מצה, שיש להם תקנה ליצא ידי חובתם בהיתר. שכן משמע מטור ושלחן ערוך שכתבו הברייתא סתמא שיוצאין במצה שרויה, ואי הוי סבירא להו דהרי"ף לא התיר רק בדיעבד למי שאינו יכול לאכול מצה, לא הוי שתקי להשמיענו כן. ועל'כל'פנים מדהשמיטו תנאי זה, משמע שלא חששו לזה. אמנם לפי דעת המגן אברהם שהרי"ף לא התיר רק לזקן ולחולה, ויליף כן מדרתניא יוצאין לשון דיעבד, צריך לחלק בין לשון יוצאין סתמא, ובין לשון אדם יוצא ידי חובתו דמשמע טפי שמותר לכל אדם אפילו לכתחילה. ואס"כ לעניין פירורין דנקטה גס"כ הברייתא לשון אדם יוצא בו ידי חובתו בפסח, מותר גס"כ לכל אדם. ולכן מי שלא יכול לאכול מצה מחמת חסרון שניים, טוב יותר לפרר המצה מלשרות אותה מה שלדעת המגן אברהם לא מותר רק בדיעבד למי שאינו יכול לאכול בעניין אחר. כן נראה לענ"ד עכ"ל. החרה החזיק אחריו בשו"ת דברי שלום (מזרחי, ראב"ד ארם צובא. ירושלם ה'תשנ"ז) חלק ד' סימן ל"ד דף ק"ב ע"ב, שם העלה דברי הרא"ש פרק כל שעה סימן י"ז שכתב כדברי הרי"ף וז"ל, והיכא דאיכא זקן או חולה ולא יכול למיכל מצה ביבשתא, תרו ליה במיא עד דמרכבא ואכיל ליה עד דלא מיתמחא ע"ש. וכתב עליו, אבל ברמזים [קיצור פסקי הרא"ש שם] כתב, ויוצאין במצה האפויה על גבי קרקע, וברקיק השרוי במים אחר אפייה, אבל לא במבושל אעפ"י שלא נימוח עכ"ל. משמע שאפילו לכתחילה נמי ולא דוקא בדיעבד, כמו במצה האפויה על גבי קרקע שיוצאין בה אפילו לכתחילה, הוא הדין במצה השרויה במים. וכן משמע מהרמב"ם פרק ו' מחמץ ומצה הלכה ו' שכתב, אחד מצה שנאפית בתנור או באילפס וכו' אפילו אפאה בקרקע, הרי זה יוצא בה ידי חובתו. וכן אם לא נאפית אפייה גמורה יוצאין בה, והוא שלא יהיו חוטיין נמשכין וכו'. ויוצאין ברקיק השרוי, והוא שלא נימוח וכו'. משמע כי היכי בכל הני שכתב הרמב"ם יוצאין בהם אפילו לכתחילה, הוא הדין ברקיק השרוי יוצאין בו לכתחילה:

ונראה שגם הרי"ף והרא"ש והמאירי לא נתכוונו לומר דלא שרינן לכתחילה אלא לזקן או חולה שאינו יכול למיכל ביבשתא, אבל לאדם אחר שיכול למיכל ביבשתא לא שרינן ליה לכתחילה לצאת ידי חובתו ברקיק השרוי. אלא מאי דנקטו זקן או חולה, משום אורחא דמילתא הוא דנקטו בכי האיי גוונא, אבל לעולם גם אדם בריא שיכול לאכול ביבשתא יוצא ידי חובתו אפילו לכתחילה, וכמו שכתב הרב בניין ציון סימן כ"ט וז"ל, ובאמת לולא דברי המגן אברהם היה נראה לענ"ד דגם הרי"ף לא רצה לומר דלא מותר גם לכל אדם לשרות מצה במים, אלא דרצה להורות עצה טובה לזקן ולחולה וכו' וכנזכר לעיל:

והוסיף על כך בדברי שלום שם, דאי הוה סבירא להו דהוי (לעיקובא) [צ"ל בדיעבד. יב"ן] פשיטא שלא היה סותם רבינו הטור דלא כאביו הרא"ש שכתב כדברי הרי"ף, וכן המחבר היה פוסק כדמשמע מהרי"ף והרא"ש, ולא לסתום דבריו שלא כדבריהם. ועיין בית יוסף שהביא

אליכם תלמידי תלמוד תורה עטרת חיים' היקרים, וכל שאר תינוקות של בית רבן הצדיקים!  
גדולים ונעלים ימי חג הפסח אשר אנו בהם שרויים, ע"כ תנו לבכם להשקיע ימים אלו לעליה  
בתורה בקדושה וביראה, כרצון אבינו שבמרומים, והוא ממעונו ייפן אליכם ברחמי הרבים

דברי הרי"ף, ולא כתב דהטור פליג על זה. וכלשכך דברמוזים שדרכו להביא פסקי הרא"ש בקיצור, השמיט תנאי זה. ועל כרחיך דסבירא ליה דאין זה תנאי בדברי הרי"ף והרא"ש, וכדברי הרב בניין ציון:

ועוד כתב שיש לתמוה דכיון דטעמא הוי דשרויה מיקרי לחם ודאית בה טעם מצה, אסדכן אין מקום לאסור לכתחילה, כיון דהוי מצה גמורה וכו'. ומכלמקום מאחר שדעת המגן אברהם והאחרונים לאסור לשרות לכתחילה במים, יש לחוש ולהחמיר כדבריהם, ואע"ג שמעיקר הדין נראה דשרי. ועל פי הדברים האלה מסיק התם לדינא בדף ק"ג ע"ב, מותר לכתחילה לשרות במים רקיק שלמצה ויוצא ידי חובתו, בין אדם בריא ובין אדם זקן או חולה. אבל לא לשרותה מעת לעת, דכבוש כמבושל. ומכלמקום ראוי לאדם בריא להחמיר לא לשרות המצה, כדעת המגן אברהם ושאר אחרונים. ודוקא כששורה במים כזית שלם ביחד. אבל אם שורה פרוסות פחותות מכזית, אינו יוצא בהן ידי חובתו אם נישרו כלכך עד שנתלבנו המים מחמתן, שכבר נתבטלו מתורת לחם עלידי זה. ואם שורה אותן פרוסות פחותות מכזית זמן מועט ולא נתלבנו המים עלידי זה, לא אבד מהן שם לחם יעו"ש:

ובשו"ת חזון עובדיה (ירושלם ה'תשנ"א) חלק ראשון כרך שני סימן ל"ד דף תרמ"ה העלה דמה שכתב המגן אברהם שלא התיר הרי"ף שרייה במים אלא לזקן וחולה, כי לשון יוצאים במצה שרויה משמע בדיעבד, לאו מילתא פסיקתא היא, והתוספות בפסחים דף לה: נסתפקו בלשון יוצאים בדמאי, אם הוא רק בדיעבד או אף לכתחילה. ועיין בשערי תשובה סימן תס"ב סק"ח גבי חלות תודה ורקיקי נזיר דקיימא לן שיוצאים בהם, שהביא דברי הרב בית יעקב שפירש דהיינו בדיעבד, וכתב עליו דליתא, דלישנא דמתניתין יוצאים בהם משמע אף לכתחילה ע"ש. ובפסחים דף לו. יוצאים בפת נקיה ובהדראה ובסריקין המצויירם, וכתב הערך השלחן סימן תנ"ד סק"ב דהיינו אף לכתחילה ע"ש. ועיין עוד בדגול מרבבה סימן ש"מ סעיף ג', ובמה שכתבתי לעיל סימן כ"ה דף שע"ד ועיין לקמן ד"ה ולקוצר. יב"ן. ומצאתי בשו"ת בניין ציון חלק א' סימן כ"ט שהביא דברי המגן אברהם הנוכרים לעיל, וכתב דבאמת לולא דברי המגן אברהם היה נראה לו שגם הרי"ף לא רצה לומר שלא התירו מצה שרויה אלא לזקן וחולה ולא לשאר כל אדם, אלא שרצה להורות עצה טובה לזקן ולחולה וכו'. ולדברי המגן אברהם צריך לחלק בין לשון יוצאים ובין לשון אדם יוצא ידי חובתו וכו' עכ"ל. ולא העיר מהנזכר לעיל שגם לשון יוצאים יש לפרשו לכתחילה. ולכן נראה עיקר שאף לכתחילה מותר לצאת במצה שרויה לכל אדם, ובפרט למי שאין לו שינים ומצטער באכלו מצה יבשה, דכדיעבד דמי וכו' ע"כ:

ולקוצר דעתי לא מצאתי בדברי הבניין ציון ודברי שלום וחזון עובדיה הכרח גמור להוציא דברי הגאונים והרי"ף וסיעתם מפשטן דדוקא לזקן ולחולה התירו, ואם ריק הוא ממנו. וסוף סוף, לא פלטינו מפלוגתא ומספיקא. והחזון עובדיה ציין לדברי עצמו לעיל מינה בסיומן כ"ה, והרואה יראה שם מקומות רבים והרבה רבוותא הסוברים דלשון יוצאים היינו דוקא בדיעבד. ומה שתמה הדברי שלום שאין מקום לאסור לכתחילה כיון דשרויה הויא מצה גמורה, כדלעיל ד"ה ועוד, נראה לעני"ד שיש להשיב דסוף סוף מתבטל מעט מן הטעם, אי נמי גזירה שמא ישרה אותה עד שתימחה שאז גם בדיעבד אינו יוצא ידי חובתו כפי מסקנת הבית יוסף והפוסקים אליבא דרבי יוסי דקיימא לן כוותיה. ועיין עוד דברי מנחם חלק ג' דף רכ"ז ע"ב על מה שיש גורסים בדברי רבי יוסי "אין" יוצאין ברקיק השרוי. אע"ג דיכולני לאידך גיסא לחזק את דבריהם, לפי מציאות עשיית המצות בדורות הראשונים בכל הארצות שהיו עבות ורכות, לא יעלה על לבאיש להשרותה, הגע עצמך בזמנינו אם מישוהו ישרה לחם רגיל בכל ימות השנה האם לא ייחשב מוזר ומתמיה. על כן הגאונים והרי"ף לא הוצרכו לזאת רק לזקן או לחולה, ודיברו בהווה. וי"ל:

ה) והראוני בספרו של"חכם אחד בזמנינו שכתב בפירושו על הרמב"ם פרק ו' מחמץ ומצה הלכה ו' דף שע"ט בזה"ל, הנה כאן בארצנו נצטמצמו אפשרויותנו לאפות לחם מצות רך וטוב שהנפש נינוחה בו, ועל כרחינו חייבים להסתפק בלחם ניקודים תפל מבלי טעם. ולפריכך כדי למעט בתפלה אנו שורים אותו מעט במי מלח עזים ודנקיטינו שאין בזה חסרון משום מצה עשירה, וכמ"ש בס"ד במקום אחר. יב"ן, כדי להטעימו מעט ולרככו. ועלידי כך אפשר לאכול את הכזית מצה בקלות, וכדי שיהו המצוות ערבות עליו. ונראה דמה שהתירו חז"ל דיוצאין לכתחילה ואף למצה מן המובחר ברקיק השרוי, דוקא שרוי במים שאין מפגי טעם הפת, אעפ"י שיוצאין במצה מתובלת עכ"ל. אבל אין לסמוך על דבריו. והרי לא זו בלבד שלא ראה את המגן אברהם, אלא גם את דברי הגאונים והרי"ף וסיעתם, כאשר כל מעיין מבין. ועלכלפנים איהו אזיל כל קביל איפכא, שזהו אפילו מצה מן המובחר, מה שלא יצא אפילו מפום חד מרבוותא. אבל מטעמא אחרינא הוא דשרינן שרייה מועטת וכדכתבינן:

ונמשך אחריו בשו"ת יצחק ירנן חלק ז' סימן ט"ל, עמדתי ואתבונן אודות מנהגינו להרטיב קצת את המצה בליל הסדר, כדי שתהא רכה לאכילה וכו'. איתא בברייתא (ברכות דף לה: פסחים דף מא.) יוצאין ברקיק השרוי ובמבושל שלא נימוח, דברי רבי מאיר. רבי יוסי אומר, יוצאין ברקיק השרוי, אבל לא במבושל אעפ"י שלא נימוח. והלכה כרבי יוסי ולא כרבי מאיר, וכמבואר בעירובין דף מו: וסנהדרין דף כז. דרבי מאיר ורבי יוסי הלכה כרבי יוסי. וכך נפסקה הלכה זו ללא עוררין ברמב"ם ובטור ובשלחן ערוך ובכל הפוסקים. ולשון יוצא, הכוונה היא לכתחילה, וכלשון רבינו המאירי בבית הבחירה פסחים דף קטו. שאדרבה כך היא אכילתו וכך הדור לו. ויש מי שאומר מצה מן המובחר וכאן ציין לדברי החכם הנוכר לעיל בד"ה והראוני, בביאורו על הרמב"ם. הגם שאין דעת חכמים נוחה הימנו וכו'. יב"ן. והכי מסתברא. הרי שלך לפניך שאין שום חשש במצה שרויה, אדרבה כך הדור לה ע"כ. והאריך שם בזה, וחזר שוב בשלהי דף קע"ז

זכו ואמרו י"א כבר על פה בשלימות וקיבלו  
משחך רביעיות של חג הפסח כמנהג ק"ק תימן  
התלמידים הנעימים  
יוסף שלום דמארי נ"י  
ישי אגסי נ"י  
שלמה טסה נ"י  
אביעד שר שלום מפעי נ"י  
יאיר טיידי נ"י נחמן טסה נ"י  
יוסף חסיד נ"י אביתר מפעי נ"י  
מתניה נהרי נ"י יהונתן מפעי נ"י

התודה והברכה לכל תורמי הת"ת אשר משקיעים הונם בתשב"ד ובונים לעצמם בנין לתפארה לחיי עוה"ב. יהא רעוא מן קדם מריה שמיא שלא יחסר להם מאומה ויראו ברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם ותהי משכורתם שלימה כפולה ומכופלת מאתו יתברך, אכ"י"ד

## מִן נְשִׂיא הַמוֹסְדוֹת

### אכילת מצה כל שבעת הימים

"שבעת ימים מצות תאכלו" (שמות יב. טו), למה נאמר, והלא אינה חובה, אלא לילה ראשונה? אלא תהא חביבה אכילתה כל שבעה, ואף על פי שהיא רשות" עכ"ל.  
מדרש החפץ למהר"ו הרופא זצ"ל

לכתוב וכבר ראינו להמאירי שכך הדור לו להיות טרי יעו"ש:

והקורא חושב לתמוה שהמאירי מדבר בנדון דידן. אבל כשיעיין בגוף ספר המאירי, יראה דלא מיירי בשריית המצה אלא בטיבולה בתבשיל וז"ל, כל שהוא דרך אכילתו, אין בו ביטול טעם. ואין טענה מכאן לאסור שלא לטבל אכילת המוציא בתבשיל, אדרבה כך היא [דרך] אכילתו, וכך הדור לו יעו"ש. וטיבול קיל משרייה כדלעיל אות ג' ד"ה ודברי. ועיין עוד שו"ת חזון עובדיה חלק א' כרך שני סימן ל"ד דף תרמ"ב ותרמ"ד. וזהו הסגנון הדור לו, הוא במאירי מהדורת זכרון יעקב, המוגהת מכת"י. אך בהוצאת מכון התלמוד הישראלי כתוב "הראוי לו":

ו עוד כתוב שם ביצחק ירנן דף קע"ו, וגם הרמב"ם פסק במפורש בפרק ו' מחמץ ומצה סוף הלכה ו' וז"ל, ויוצאין ברקיק השרוי, והוא שלא נימוח. אבל מצה שבישלה, אינו יוצא בה ידי חובתו באכילתה, שהרי אין בה טעם הפת ע"כ. הרי שבשרייה סתם כל שרייה ודמשמע לאו דוקא במים, אלא הוא הדין בתבשיל וכדומה, והעיקר שלא ימחה. ואלו בבישול, כל שהפיג טעם הפת. אלא דשוב בינותי שכל עיקר כוונת הגאונים והרי"ף הוא ענין השרייה עד שיתרכך, ובאופן שעדיין לא נמחה. והשרייה במים, אפשר במים קרים, ואולי במים חמים שמרככים מהר. וזה יש לימנע לכתחילה, ורק לזקן וחולה אפשר להקל. ושוב שמתי לב שהרמב"ם פסק גם דין זה שם הלכה ו' וז"ל, הכל חייבים באכילת מצה, אפילו נשים ועבדים. קטן שיכול לאכול פת, מחנכין אותו במצות ומאכילין אותו כזית מצה. חולה או זקן שאינו יכול לאכול, שורין לו רקיק במים ומאכילין אותו, והוא שלא נימוח ע"כ. הרי שמנה את ההלכה הזו, בכלל ההלכה שהכל חייבים באכילת מצה, ולכן הזכיר גם את החולה והזקן. ובודאי הגמור שאינו דין שלדיעבד, שהרי לפני כן בהלכה ו' פסק להדיא, ויוצאין ברקיק השרוי והוא שלא נימוח, הרי לפנינו שלא פירש שהשרייה במים וכו'. ואם איתא שהרמב"ם ודעימיה סוברים שדין זה רק לחולה וזקן, למה כתבו הרמב"ם פעמיים. פעם אחת במקומו, שיוצא אדם במצה שרויה – ולשון יוצא פירושו לכתחילה ולא דיעבד. שהרי לא נקט אם אכל מצה שרויה יצא, דהיינו דיעבד. אלא נקט יוצא אדם, שמוכיח שיוצא לכתחילה – ופעם שנייה כאשר אמר שכולם חייבים באכילת מצה. [אלא] מצה פתרון לבעיא שלזקן וחולה, ששורין לו רקיק במים ומאכילין אותו. דהיינו השתמש הרמב"ם בהלכה הקודמת לפתרון בעיתו, ולא שהתכוין לומר שדין השרייה הוא רק לזקן וחולה. שאם כן, היה הרמב"ם כותב רק דין החולה וזקן, והיינו למדים בהחלט שזה רק בדיעבד. אבל מזה שכתב את שניהם, מוכח שהאחד זה הדין לכתחילה, והשני זה הפתרון לבעיא עכ"ל יצחק ירנן:

ולענין אדרבה מדקפ"ל הרמב"ם עניין זה פעמיים, מוכח שבראשון דהיינו בהלכה ו' מיירי בדיעבד. וזהו שסתם ולא פירש שם דמיירי שהשרייה במים, משום דאיכא למימר בדדיעבד מהני שרייה נמי בתבשיל וכדומה. והשני דהיינו בהלכה ו' בוקן או חולה, היינו לכתחילה, וזהו דנקט שורין ומאכילין. ולזה פירש דוקא התם בסיפא מים, להורות שבתבשיל לא הותר אפילו להם לכתחילה. וכן הדעת נותנת, דהא לא מסתברא דבסיפא יפרש לרישא, אלא להיפך בסיפא סומכים על המבואר ברישא. אמנם עיין רבינו מנוח מה שכתב לפרש בזה בהלכה ו' ד"ה ויוצאין, שילמד הסתם מן המפורש וכו', אבל האמת יורה דרכו:

ולשון הרמב"ם שם בריש הלכה ו', אחד מצה שנאפית בתנור או באלפס, בין שהדביק הבצק באלפס ואחר כך הרתיח בין שהרתיח ואחר כך הדביק, אפילו אפאה בקרקע, הרי זה יוצא בה ידי חובתו. וכן אם לא נאפית אפייה גמורה יוצאין בה, והוא שלא יהיו חוטיין שלבצק נמשכין ממנה בעת שפורסה. ויוצאין ברקיק השרוי וכו' ע"כ. יש לפרש דהאיי דקאמר יוצא בה ידי חובתו, דמשמעו דיעבד לפי הדברים האמורים לעיל, לא קאי אלא אמילתא דסיפא, דהיינו כשאפאה בקרקע. כי העניינים שהזכיר ברישא, לא יתכן שהם דוקא בדיעבד. ואסכין יש להפסיק בנשימה אחרי תיבות ואחר כך הדביק. ומסיים אפילו אפאה וכו', שזוהי לבד בדיעבד. ודייק לישניה הכי מדנקט בה לשון יחיד, ולא בָּהֶן שאז היה מורה דקאי אכולהו:

והמשך הרמב"ם להשוות זאת, עם דין לא נאפית אפייה גמורה, באמרו "וכן" אם לא נאפית וכו', ונקט נמי יוצאין בה דמשמע דיעבד ווצ"ע למה נקט כאן לשון רבים יוצאין, ולעיל לשון יחיד יוצא. והגם דפשטא דמילתא נראה שזה אפילו לכתחילה, וכמ"ש בס"ד לעיל אות ד' ד"ה אכן, אולי י"ל דמיירי בגוונא שניכר שאין אפייתה גמורה, ודוק. ודי בזה, שלא נצטרך להשיב על שאר דברי יצחק ירנן:

וגם אם הדברים שקולים בכוונת הגאונים והרי"ף, מכל"מקום מה לנו להיכנס בפירצה דחוקה, ולסתור דברי המגן אברהם וכל האחרונים שנמשכו אחריו, ובפרט במצות עשה דאורייתא, אחת לשנה, הואיל ויש לנו דרך מרווחת טפי:  
סוף דבר הכל נשמע שדברינו בזה בשלחן ערוך המקוצר הנוכרים לעיל, שרירין וקיימין, דלחלוח קל מותר לכתחילה. וטעמא דמילתא, מאחר שלא נחלש בכך טעם המצה, וזלת מיעוטא דמיעוטא. ואין צורך לגזור בזה אטו שרייה מרובה, כיון דהוי גזירה לגזירה. כי בשרייה מרובה נמי לא מעכב, אלא שאסור לכתחילה אטו שרייה עד שתימחה:

שלוחה בזאת הברכה מעומקא דליבא למוריניו ורבינו עטרות ראשינו הגאון הגדול מרן נשיא המוסדות פוסק עדת תימן מחזיר עטרה ליושנה מקים עולה של תורה ולוחם מלחמתה

רבי יצחק רצאבי שליט"א

על הדרכתו והכוונתו לכל ישראל בכלל ולעדת תימן בפרט, ולנו צוות התלמוד תורה וההורים, לדעת איזוהי דרך ישרה שילכו בה ישראל לשכון אור.

יח"ר מלפניו יתברך שיאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים, בבריאות איתנה ונהורא מעליא, ויפוצו מעיינותיו חוצה, כמים אשר אין להם סוף. ושנוכה לאכול עמו בבית המקדש מן הזבחים ומן הפסחים ששים ושמחים במהרה בימינו, אמן.

ברכת

תוסיפו שנים רבות שמחים במועדים טובים  
שלוחה לכל קוראי העלון ולכל אחינו כל בית ישראל יע"א

# בנתיבי החינוך

המשך מהעמוד הראשון

ה' ב"ה הלוי והגר והיתום והאלמנה. ואם אין באפשרותו להביאם לביתו ולשמחם, ידאג לצרכיהם כפי מסת ידו. וזהו חלק מחנוך ילדיו דדרך הילדים להתנהג במנהגי אבותם, וכפי שעין כל אחד ואחד רואה שיש משפחות שידיהם קפוצות ומתרחקים אנשים מהם, ולעומתם יש משפחות שידיהם פתוחות ומחפשים אנשים קרבתם וזאת על אף שאינם עשירים, וזאת מפני שהכל תלוי בלבבות האנשים אם לבם פתוח או לא. צא וראה כיצד היו הנהגות אבותינו על אף העניות ששררה בתימן ואף כשעלו ארצה, היו מתארחים זה אצל זה תמיד ובפרט בחגים. ומאן דבעי למהוי חסידא ליקים מילי דאבות.

# בדרכיהם אתהלך...

## נס הפסח בעראס

מעשה שהיה בכפר עראס מחוץ ירים כמה ימים לפני חג הפסח. במשפחת גריידי מתכוננים לערוך את החג כדת וכדין, ובין יתר ההכנות הוכן שור לשחיטה. לאחר שנשחט השור כל המשפחה חיכתה למוצא פי השוחט הפוסק אם השחיטה יצאה כשרה או לא. לצערם הכריז השוחט: "ברוך מקדש ישראל". (כך נהגו לומר בתימן שהשחיטה יצאה טרף כדי לא לומר את המילה טרף) וממילא הבשר אסור באכילה. אך למרות עוגמת הנפש והכאב על אובדן הבשר, שהרי מחירו של שור בתימן הוא יקר לרוב בני האדם, החליטה המשפחה כי אין מנוס וצריך לשחוט את השור האחרון שנשאר להם.

השור השני הובא למקום השחיטה כאשר כולם מייחלים לבשורה הטובה, אך לצערם גם שור זה יצא טרף. נדהמים וחסרי אונים עמדו בני המשפחה ולא עכלו את הבשורה, שהרי כעת אין להם איך לקיים את שמחת החג כהלכתו שהרי אין שמחה אלא בבשר ויין. לאחר שהשלימו עם המציאות פנו אל בורא עולם בתפילה מעומק הלב שישלח להם את ישועתו.

ואכן הישועה לא איחרה לבוא. ביום שלפני ערב החג בשעות אחר הצהריים הבחינו בני המשפחה כי מההר הסמוך יורד לאיטו אייל בעל קרניים כאשר הוא פוסע לעבר מקום השחיטה שבחצר ונועץ את קרניו בקרקע כאומר: "הריני מוכן לשחיטה". בני המשפחה הבינו כי נעשה להם נס, האייל נשחט ויצא כשר. חג הפסח של בני משפחת גריידי נחוג כמצוותו וכהלכתו.

(מפאתי תימן עמ' - מפי ברוך גריידי אשר מעשה זה עובר במשפחתו מדור לדור)

## בולמדי שהיו ישראל מצויינים שם (אגדתא דפסחא)

### אבידה, כיצד שבה לבעליה?

מובא בספר 'טובך יביעו' פרשת קדושים על פס' לא תקיפו פאת ראשכם' (ויקרא יט. כז) כאשר הגיעה ארצה, בשנת תש"ט, העליה הגדולה מתימן, באה לביקור בישיבת סלבודקה קבוצה של עשרות ילדים תימניים שהצביעו על פאותיהם הגדולות וכינו אותם 'סימנים'. 'ניגשתי אליהם, סיפר הרב, ואמרתי להם בואו ואגלה לכם מדוע הפאות שלכם קרויות כך. התורה אומרת (ויקרא כז. לה) 'ואבדתם בגויים' המדרש אומר שעם ישראל הוא בגדר אבידה. והרי אבידה עם סימנים אין בה יאוש, וזו בדיוק הסיבה שחכמי תימן הגדירו את הפאות שלנו כ'סימנים'.

# תפארת בנים

## תלמידי ביתות ה' ומעלה אשר מינחים תפילין מידי יום

כמובאר בגמרא ברמב"ם בש"ע ובפוסקים, כאות הוקרה על הקפדתם במצוה חשובה זו, יצאו לטיול גיפים בצפון הארץ כאשר בתחילת הטיול נכנסו לציון ר' יהודה ברי עילאי והתפללו על קברו ובנוסף שמעו שם שיעור בהל' אפית מצות מפי המנהל המסור הרב אליהו נהרי הי"ו ובאמצעותו עזרו לברך ברכת האילנות ובסופו שיחקו קליעה למטרה ברובה צבע, ובחתימתו עזרו להתפלל על קברות התנאים ר' יוסי ברי יעקב ור' טרפון



ככל משפחות הפתית יהי שתכלו לקיים את חל חיותינו בקפוסה אלא לא ער את החמץ הפוחני מהחל ער אפיא ונצבה כאלנו אביאת אואלנו לחוס את חלנו בסיפ קפטינו ותפארתינו אכיפי.

**מהליכות אבותינו**

סימנים, על שם מה?

ידוע ומפורסם לכל, כי אבותינו הקדושים הקפידו להאריך פאותיהם, והיו מתגאים בהם לעיני כל לקיים (דברים ב.ו. י) זיגבה לבו בדרכי ה'.

בהגדה של פסח 'מבית הלוי' מובא על מה שאמרו 'מלמד שהיו ישראל מצויינים שם' בזה"ל: אמרו חז"ל בזכות שלשה דברים נגאלו אבותינו ממצרים שלא שינו את שמם, שלא שינו את לשונם ושלא שינו את לבושם (מ"ת קידה, ועיין בפסיקתא שמות ויש בזה כמה גירסאות מחולפות).

אחד מתלמידי מרן הגרי"ז שעמד לחנך את בנו הקטן בפאות הראש, נכנס אל מרן כדי להתברך מפיו במעמד זה. באותה הזדמנות פנה אל מרן ושאלו: 'למדנו רבנו למה נהיגי אינשי לומר 'מאכנ פאות' - לעשות פאות, הרי אין כל מצוה לעשות פאות וציווי התורה הוא רק שאסור להשחית פאות הראש?'

נענה לו מרן: 'לא, ואכן ישנה מצוה לעשות פאות (בלשונו: 'ניין עס איז טאקע יא דא א מצוה צו מאכנ פאות') והוכיח כן מדברי הרמב"ם (בפ' י"ב מה' עכו"ם ה"ז) שכתב 'אין מגלחין פאות הראש כמו שהיו עושין עכו"ם, שנאמר לא תקיפו פאת ראשיכם' - הרי שטעם פאות הראש הוא כדי להכיר שהלה הוא יהודי מזרע ישראל, ובעשיית פאות לילד אנו עושין סימן שילד זה הינו יהודי ולכן אמרי אינשי 'מאכנ פאות' - לעשות פאות...'

בקש התלמיד להביא הוכחה לדברי מרן וסיפר לו שהתימנים קוראים לפאות 'סימנים', נהנה מרן וענה: 'נכון נכון! נוכח התלמיד כי פניו הקדושים של מרן צהובים לו בשיחה זו, וביקש גם לדעת מהיכן מקור מנהגם של אלה ההולכים בפאות ארוכות.

ורבנו השיבו: 'מדכתב המחבר בשו"ע (ו"ד קפ"א סעיף ט) זכב רחב מקום זה לא תגע בו יד' - אע"פ שהפוסקים דנו בזה כמה שיעורם, הרי שלפי דבריו הידור גדול הוא שלא ליגע בפאות כלל וממילא נעשות הפאות ארוכות'.... עכ"ל.

ומי שאין לו היום פאות ארוכות, עדיין יכול לגדלן, ועליו וכיו"ב יתקיים (ישעיה ס"א. ט) 'כל רואיהם יכירום כי הם זרע ברך ה'.

**קריאת שיר השירים לאחר גמור ליל הסדר**  
 כתב מהרי"ץ אגדתא דפסחא בסיום הסדר וז"ל: יש שנהגו לקרות שיר השירים אחר גמר הסדר, לעורר אהבת דודים למעלה בזווגא שלים, והעידו אחרונים ז"ל שכן היה מנהג הקדוש מוריני האר"י זלה"ה. עכ"ל.

וכתב עליו מרן הגר"י רצאבי שליט"א ב'פרי עץ חיים' אות שכ"ט בזה"ל: אעפ"י שאין למנהג זה זכר בתכאליל הקדמוניות שראינו וגם לא באחרונות דהיינו מתקופת מהר"י ונה ומהר"י בשירי, מכל מקום רבינו המחבר המליץ על אמירתו כאן, כמו שעשה גם במהדורא קמא, יען כי הוא דבר בעתו מה טוב ליופי, בלי שום מגרעת ודופי. וזוהי שכתב שהעידו שכן היה מנהג האר"י, יש להעיר כי בחמ"י פרק ו' הלשון, בימי הרב זלה"ה היו קורין אחר תשלום הסדר ספר שיר השירים. וע"ע כף החיים סימן ת"פ ס"ק י"ב. אלא שהוקשה לי מעיקרא אם כן אמאי לא הביא רבינו המחבר גם כן לומר תוך ההגדה פסוק ואעבור עליך ואראך וגו' כדעת האר"י, וכמו במהדורא קמא, אעפ"י שאינו נמצא בכל הנוסחאות הקדמוניות שבידינו. ואם לא הונח לו להפסיק בזה תוך ההגדה המתוקנת ממדרשי התנאים במכילתא, אם כן היה לו להשמיט גם שאר ההוספות כמו ר' יוסי הגלילי וכו' עיין לעיל אות קנ"ה. ואולי מפני שפסוק זה אינו דומה כל כך לשאר, ואעפ"י שאינו הפסק מדרש. אבל אחר זמן נחה דעתי בראותי בכת"י השני שהכניס בפנים פסוק ואעבור עליך וגו' וכדלעיל אות קפ"ח ד"ה מה שהדפסנו. ועיין להיעב"ץ בסידורו שאעפ"י שנהג לומר פסוק ואעבור וגו' מכל מקום לא העמידו בפנים כיון שלא ראהו כתוב על ספר וכו' והחיד"א בפני דוד השיג עליו שהאר"י ז"ל העיד שכך הוא הנוסח הקדום המתוקן ממסדרי ההגדה יעו"ש, וא"כ צ"ל שבמקצת ארצות נהגו כן כבר בדורות שלפני האר"י, וע"ע בחמדת ימים פרק ו' ד"ה ואין כל זה:

גם בעניין זה של שיר השירים, נראה שנהגו עוד קודם האר"י, שכן הובא כבר בספר סדר היום בזה"ל, אם יש בו יכולת יקרא מגילת שיר השירים בקול זמרה ותודה, שיש בה עניינא דיומא וכו' ואם חטפתו שינה ישכב על מטתו וכו' יעו"ש. ולא עוד אלא שזכותי ומצאתי שיש סמך קדמון מאד למנהג האר"י, דהכי איתא במדרש חז"ל שהובא בפירושו מהר"י הרופא לשיר השירים (א', ב') על פסוק ישקני מנשיקות פיהו, אמר ר' תחליפא (זקטרון) [דקסרין] כל הקורא בשה"ש בזמנו, זוכה ורואה בשולחנו של משיח, שנאמר (ישעיה כ"ו, א') ביום ההוא יושר השיר הזה לה'. דבר אחר אוכל נטיעה מגן עדן. ואימתו הוא עתו, לילי פסח ע"כ. אמנם אחר זה הובא דעת ר' יצחק נפחא, שכל הקורא בשה"ש בזמן הזה, כאילו העיד עדות שקר וכו' ר' נחמיה אומר כאילו כפר בעיקר וכו' יעו"ש ב. והדברים עתיקים ומופלאים: עכ"ל.



**תלמידי הכיתות נסעו לאשקלון להתברך מפי הזקן מירי יחיאל והב שליט"א אשר הנו בגיל 113 יאריך ה' ימיו בטוב ושנותיו בנעימים.**  
 לאחר מכן בירכו ברכת האילנות ואחד בירך בקול רם והוציא ידי חובה את כולם כמנהג אבותינו הקדושים שאחד מברך לכולם וכמבואר בפוסקים. גם נסעו למאפית מצות לראות הלכה למעשה כיצד אופים מצות במסורת אבותינו ואף טעמו מהמצות. בנוסף התרענו בפארק אגמים באשקלון.

לעילוי נשמת **חיים בן יחיאל נהרי ז"ל, אוריאל אהרן בן אליהו פרץ ז"ל, דוד בן סעיד בשארי ז"ל, ר' אברהם בן יצחק דאוד טביב זצ"ל, יפה בת יחיאל נהרי ע"ה, תנצב"ה**



## חכמי תימן

הרב **יחיא בן שלום ערוסי** זצ"ל נולד בצנעא לפני כמאה וחמישים שנה. היה מחכמי צנעא וחברו של הרב סעדיה עוזירי מנהיג ביה"כ אלאוסטא. סירב שיכונהו מארי על אף שהיה בקי בכל חדרי המשנה והתלמוד.

נפטר ט' אלול ה'תש"ט קודם עלייתו למטוס בעליה הגדולה לארץ ישראל. נקבר בעדן. תנצב"ה



נתפסו בעין המצלמה משנויים בהפסקה

יבורכו מפי עליון

משפחת **עצר** הי"ו

בעלי מאפית מצות

**'טעמו וראו'**

אשר מידי שנה בשנה,

מארחים את התלמידים,

למען יראו בעיניהם מעשה

אבות כיצד היו אופים.

ימלא ה' משאלות לבם

לטובה, ויזכו לכל מדה

טובה, ולשמחת בית

השאובה, ויאכלו מהזבחים

ומהפסחים בירושלים

תחילה מהרה, אבי"ר

הערות, הארות ותשובות לחידות

ניתן לשלוח לפקס: 03-9130009

או רמייל:

e0504150896@gmail.com

## תפארת בנים

ילדי הגנים מתכוננים לליל הסדר



"לא ניתנו שבתות וימים טובים  
אלא לעסוק בהן בדברי תורה"  
מיום יהודי

לתלמידי "עטרת חיים"

לומדים שעה אחת בבית הכנסת  
או בבית אבות עם בנים בכל יום  
מימי חול המועד סה"כ במצטבר  
שבע שעות

ומקבלים.... (לא מגלים)

פירותיזון בעולם הזה..

מבצע לומדים בהתמדה, בבית  
ובתלמוד תורה אשר מתקיים  
בתקופה זו לכל תלמידי הכיתות,

זכה בהגרלה בפרס סט

חומשים גדולים תורת אבות



התלמיד

המתמיד

שלמה ססה

נ"י כיתה ח'

אשריכם

תלמידי

חכמים...

## מילתא בטעמא

ענה כסיל כאולתו

בספר 'נחלת יוסף' למהר"ר שמואל ישועה זצ"ל, סיפר מעט ממה שעבר בעת הגיעו ארצה וכך כתב בעמ' תנ"ו:

מקצת היהודים שביפו כמעט אינם ניכרים מפני השחתת הזקן והפאות. פעם עברתי ברחוב, והנה יהודי אשכנזי פגשני ואמר לי, מאיזה עיר אתה? תימני מעדן, השבתני.

שלום עליכם אמר לי, מה אתה מבקש?

עליכם שלום עניתיו, לקנות יין לקידוש כי ערב שבת היה.

טוב תבוא לחנותי ואתן לך יין חשוב. ועד שהוא מודד יין בצלחתי, נסתכל בפאת ראשי ואמר לי: טוב לך לקצצם.

לולא השלום אמרתי לו, כי עתה לא הכרתין!

השיב, מה בצע לך בפאות?

אמרתי לו, כתיב לא תקיפו פאת ראשכם!

אמר, הקפה במשמע אך לקצצם מותר.

אמרתי לו, אילו היה כתוב לא תקיפו ראשיכם הוא כדברין, אך פאת כתיב וכפאת השדה!

השיב, ומה אתם קורים שם לפאת הראש בעירכם?

אמרתי לו, אנו קורים לו סימן והוא סימן טוב לישראל להכיר את היהודים להנכרים!

אמר, אם בשביל ההכרה הלא די במילה.

אמרתי לו, והלא המילה מכוסה?? אם כן לפי דברין, צריך אתה לפרוע עצמך ותלך כך עירום כדי שיכירוך שאתה יהודי!

ובזה לא מצא מענה והשפיל פניו, ה' הטוב יכפר בעד כ"י:

ניתן להקדיש את העלון להצלחת, לרפואת, לעילוי נשמת

שם אחד- לשבוע 50 ₪. לארבע שבועות 150 ₪.

לשנה הוראת קבע של 50 ₪ למשך שנה.

לפרטים במזכירות הת"ת: 03-9097022